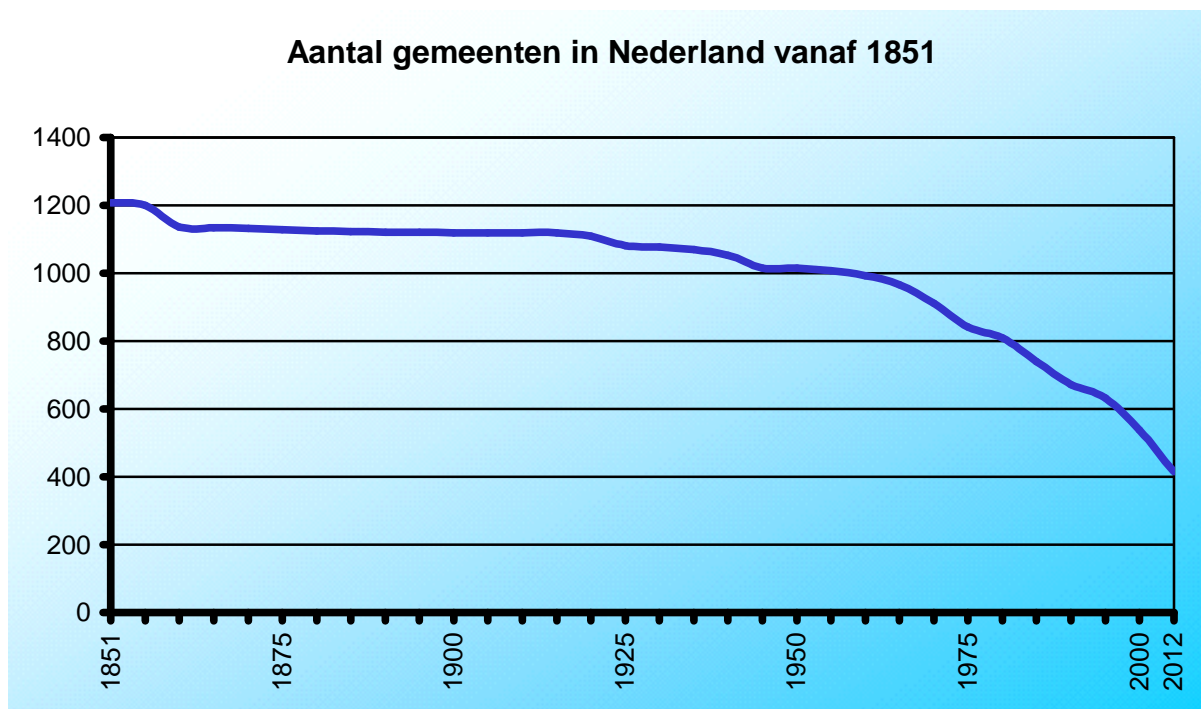

Aantallen gemeenten in Nederland vanaf 1851

Tot op heden is vanaf de invoering van de Gemeentewet in 1851 in bijna elk jaar het aantal gemeenten tengevolge van herindelingen veranderd. Een bijzondere uitzondering is 2008, in dit jaar is het aantal gemeenten gelijk gebleven aan 2007. In onderstaande figuur is het verloop in het aantal gemeenten sinds 1851 weergegeven. Onder de figuur staat een tabel met het absolute aantal gemeenten in elk jaar.

Figuur 1. *Aantal gemeenten in Nederland vanaf 1851*

De absolute aantallen waar deze figuur op gebaseerd staan vermeld op de volgende pagina:

Tabel 1. Aantallen gemeenten per 1 januari

Jaar	aantal gemeenten	jaar	aantal gemeenten	jaar	aantal gemeenten	jaar	aantal gemeenten
1851	1 209	1901	1 120	1951	1 014	2001	504
1852	1 209	1902	1 120	1952	1 014	2002	496
1853	1 209	1903	1 120	1953	1 014	2003	489
1854	1 207	1904	1 120	1954	1 009	2004	483
1855	1 200	1905	1 120	1955	1 009	2005	467
1856	1 176	1906	1 120	1956	1 003	2006	458
1857	1 162	1907	1 120	1957	1 001	2007	443
1858	1 140	1908	1 120	1958	998	2008	443
1859	1 137	1909	1 120	1959	997	2009	441
1860	1 137	1910	1 120	1960	994	2010*	431
1861	1 137	1911	1 120	1961	982	2011	418
1862	1 137	1912	1 120	1962	980	2012	415
1863	1 137	1913	1 120	1963	980		
1864	1 135	1914	1 120	1964	978		
1865	1 134	1915	1 120	1965	967		
1866	1 134	1916	1 120	1966	957		
1867	1 134	1917	1 120	1967	942		
1868	1 133	1918	1 118	1968	940		
1869	1 133	1919	1 118	1969	935		
1870	1 133	1920	1 110	1970	913		
1871	1 130	1921	1 110	1971	873		
1872	1 130	1922	1 097	1972	865		
1873	1 130	1923	1 093	1973	850		
1874	1 129	1924	1 083	1974	843		
1875	1 129	1925	1 082	1975	842		
1876	1 129	1926	1 081	1976	842		
1877	1 129	1927	1 081	1977	842		
1878	1 128	1928	1 079	1978	833		
1879	1 127	1929	1 079	1979	817		
1880	1 126	1930	1 078	1980	811		
1881	1 124	1931	1 078	1981	809		
1882	1 123	1932	1 077	1982	774		
1883	1 123	1933	1 076	1983	774		
1884	1 123	1934	1 076	1984	750		
1885	1 124	1935	1 070	1985	741		
1886	1 123	1936	1 065	1986	714		
1887	1 122	1937	1 057	1987	714		
1888	1 122	1938	1 057	1988	714		
1889	1 122	1939	1 055	1989	702		
1890	1 122	1940	1 054	1990	672		
1891	1 122	1941	1 050	1991	647		
1892	1 122	1942	1 034	1992	647		
1893	1 122	1943	1 016	1993	646		
1894	1 122	1944	1 016	1994	636		
1895	1 122	1945	1 016	1995	633		
1896	1 120	1946	1 016	1996	625		
1897	1 120	1947	1 016	1997	572		
1898	1 120	1948	1 016	1998	548		
1899	1 120	1949	1 015	1999	538		
1900	1 120	1950	1 015	2000	537		

- Bij uitzondering werd één gemeente in 2010 op 18 maart (en niet zoals gebruikelijk op 1 januari) opgeheven: de gemeente Rozenburg werd toen een deelgemeente van Rotterdam. De opheffing vond een dag na de raadsverkiezingen plaats; tijdens die verkiezingen werd de nieuwe deelgemeente verkozen. Na 18 maart 2010 waren er dus 430 gemeenten.

Tabel 2, op de volgende pagina, bevat een overzicht van de officiële uitslagen van de raadsverkiezingen sinds 1970, toen de opkomstplicht werd afgeschaft. Tot in de 21ste eeuw blijken algemene overzichten van de uitslagen van de raadsverkiezingen lastig te verkrijgen. Weliswaar publiceerde het CBS altijd wel een overzicht, maar dit was zo precies en gedetailleerd dat het veel moeite kost om daaruit het algemene beeld af te leiden. Pas recent is dit veranderd, nu de Kiesraad alleszins handzame en overzichtelijke overzichten publiceert, waarmee het eigenlijk vanaf 2006 onnodig wordt om op deze site de uitslagen bij te werken. Bovendien biedt de Kiesraad ook op Internet historische overzichten aan (www.verkiezingsuitslagen.nl), zodat deze tabel in feite overbodig is geworden. Maar ja, het bloed kruipt waar het niet gaan kan, toch maar 2010 aan de tabel toegevoegd.

De tabel is gebaseerd op de volgende bronnen:

- 1970-2002: CBS, Statistiek der Gemeenteraadsverkiezingen, diverse jaren. Bewerking door P. Castenmiller;
- 2006 – 2010: Kiesraad, Uitslagen van de verkiezingen voor de gemeenteraden van 3 maart 2010 (zie ook: www.verkiezingsuitslagen.nl)

Voorts zijn er enkele noten bij de tabel:

- 1 In 1974 deed in een meerderheid der gemeenten het CDA mee aan de verkiezingen. In sommige gemeenten was er echter nog sprake van aparte deelname door KVP, ARP of CHU. Vanzelfsprekend zijn de percentages van het CDA en de afzonderlijke partijen opgeteld.
- 2 Vanzelfsprekend was dit tot de verkiezingen van 1990 het totaal van EVP, PPR, PSP en CPN.
- 3 Het verschil in stemmenpercentage en aandeel zetels is frappant. Bij nadere inspectie van de gegevens blijkt dat de Rooms-katholieke groeperingen met 8,3% van de stemmen een aandeel zetels bemachtigen dat goed is voor 14,5%. De verklaring hiervoor is dat deze groeperingen vooral sterk zijn in kleinere gemeenten; met verhoudingsgewijs weinig stemmen zijn dan toch veel zetels te bemachtigen.
- 4 In dit jaar heeft het CBS de zetels toegerekend aan de partij waar het raadslid lid van is; in de overige jaren zijn de zetels wel op naam van de lijstcombinatie blijven staan.
5. De SP doet nog niet zo lang mee aan lokale verkiezingen, en in ieder geval nog niet in alle gemeenten. De stemmen en zetels van deze partij zitten tot 2002 “verstopt” in de categorie “Overige landelijke partijen”. Pas vanaf 2002 worden de gegevens apart vermeld.

Tabel 2. Uitslagen raadsverkiezingen 1970 -2002

Aandeel stemmen (S) en raadszetels (Z) per partij

	1970	1974	1978	1982	1986	1990	1994	1998	2002	2006	2010
CDA ¹	S	24,8	23,3	32,3	29,0	28,0	29,0	20,4	20,5	16,8	14,8
	Z	37,4 (4.401)	34,2 (4.063)	33,4 (4.022)	31,9 (3.753)	30,9 (3.541)	31,7 (3.515)	24,8 (2.698)	23,7 (2.404)	23,7 (2.155)	19,4 (1.749)
PvdA	S	15,4	21,5	24,3	20,9	29,0	22,0	18,6	16,0	23,6	15,7
	Z	17,0 (2.005)	19,9 (2.361)	20,5 (2.469)	18,4 (2.164)	25,1 (2.875)	20,6 (2.281)	15,9 (1.728)	17,9 (1.817)	15,0 (1.360)	22,2 (2.004)
VVD	S	10,0	14,8	14,1	19,5	16,0	13,5	17,6	15,8	13,9	15,7
	Z	8,8 (1.040)	13,3 (1.585)	12,8 (1.544)	18,2 (2.147)	15,7 (1.802)	13,4 (1.485)	15,5 (1.688)	17,7 (1.796)	16,2 (1.475)	13,9 (1.250)
Groen Links ²	S	5,6	6,0	3,9	3,8	2,9	4,6	6,1	6,1	6,0	6,7
	Z	3,1 (366)	3,3 (387)	1,2 (146)	1,5 (182)	1,4 (155)	2,7 (300)	3,4 (373)	4,2 (430)	4,5 (410)	4,6 (417)
D66	S	4,4	0,5	3,7	4,0	3,6	8,7	5,6	4,2	2,7	8,1
	Z	2,5 (291)	0,5 (57)	1,9 (226)	2,3 (269)	2,1 (236)	6,0 (663)	8,9 (966)	4,4 (442)	2,9 (268)	1,6 (148)
GPV/SGP/RPF	S	2,9	2,9	3,2	2,8	2,5	2,6	2,9	6,4	6,7	6,6
	Z	3,6 (420)	3,4 (403)	3,0 (365)	3,2 (372)	2,8 (322)	2,8 (306)	2,9 (321)	3,4 (347)	6,6 (595)	7,0 (635)
Lok. Partijen	S	30,4	24,7	14,8	15,7	14,1	17,5	21,8	25,0	22,6	25,5
	Z	27,3 (3.217)	23,7 (2.816)	23,8 ³ (2.868)	20,5 (2.410)	18,9 (2.168)	19,5 (2.160)	23,9 (2.609)	23,6 (2.399)	26,1 (2.368)	23,3 (2.105)
Prog. Akkoord	S	5,6	4,7	3,6	4,4	2,6	2,1	2,6	2,8	2,6	1,3
	Z	? ⁴	1,5 (175)	3,3 (397)	3,8 (447)	2,8 (316)	2,4 (262)	2,5 (267)	3,0 (304)	3,0 (272)	4,0 (358)
SP (zie noot 5)	S	***	***	***	***	***	***	***	2,9	5,7	4,2
	Z	***	***	***	***	***	***	***	1,6 (139)	3,7 (332)	2,9 (250)
Overige Land. Partijen	S	0,9	1,2	0	0,6	1,6	2,0	1,1	0,4	0,3	1,1
	Z	0,3 (30)	0,3 (40)	0 (0)	0,2 (22)	0,4 (49)	0,9 (99)	2,2 (245)	2,1 (217)	0,4 (38)	0,3 (17)
Opkomst	%	67,2	69,1	73,3	68,3	73,0	62,3	59,5	57,4	58,2	53,5

Het aantal raadszetels per gemeente is wettelijk bepaald en direct gerelateerd aan de gemeentegrootte. Hierdoor lijkt het in eerste instantie eenvoudig om te bepalen hoeveel raadszetels er zijn in Nederland. De praktijk is echter net iets ingewikkelder: De peildatum ligt meer dan een jaar voor de raadsverkiezingen (1 januari van het daaraanvoorafgaande jaar), zodat de verdeling van gemeenten over de grootteklassen kan afwijken van de situatie op de peildatum. Bovendien is er nog een tweede afwijking mogelijk. Mocht een gemeente zich in een fase van sterke groei van het aantal inwoners bevinden, dan kan die gemeente verzoeken om - anticiperend op de groei - meer raadsleden te laten verkiezen dan volgens de situatie op de peildatum vastgesteld was. In 2010 was dit van toepassing op de gemeente Amstelveen. Al met al impliceert dit dat het overzicht in de tabel de meest nauwkeurige benadering is van de werkelijke situatie.

Onderstaande tabel bevat daartoe de informatie voor de situatie ná de gemeenteraadsverkiezingen van 2010. Op dat moment waren er in Nederland 430 gemeenten.

In de laatste kolom is vermeld van hoeveel raadsleden de gegevens bij ons, bekend zijn. Het blijkt dat in sommige klassen er zich minder raadsleden in onze gegevens bevinden dan er zetels zijn. Dat kan verschillende redenen hebben. De meest voor de hand liggende verklaring is steeds dat er recent in sommige gemeenten één of meer raadsleden zijn afgetreden, terwijl nog niet bekend is wie hun opvolgers worden.

Tabel 3. Wettelijk aantal raadszetels in 2010 (na de gemeenteraadsverkiezingen)

Gemeentegrootte	Wettelijke omvang raad	Aantal gemeenten	Totaal aantal zetels	Raadsleden met bekende gegevens
0 – 3.000 inw.	9	3	27	27
3.001 – 6.000 inw.	11	6	66	66
6.001 – 10.000 inw.	13	36	468	468
10.001 – 15.000 inw.	15	68	1020	1020
15.001 – 20.000 inw.	17	58	986	986
20.001 – 25.000 inw.	19	51	969	967
25.001 – 30.000 inw.	21	52	1092	1092
30.001 – 35.000 inw.	23	29	667	667
35.001 – 40.000 inw.	25	23	575	575
40.001 – 45.000 inw.	27	20	540	540
45.001 – 50.000 inw.	29	15	435	435
50.001 – 60.000 inw.	31	12	372	372
60.001 – 70.000 inw.	33	8	264	264
70.001 – 80.000 inw.	35	12	420	420
80.001 – 100.000 inw.	37	11	407	407
100.001 – 200.000 inw.	39	20	780	780
200.001 inw. of meer	45	6	270	270
TOTAAL		430	9358	9356

Met het afnemen van het aantal gemeenten neemt ook het totale aantal raadszetels af. De ontwikkeling in de laatste vijf jaar is in onderstaande tabel weergegeven. Zoals eerder toegelicht, worden in sommige gemeenten niet de gegevens van alle raadsleden gemeld. De genoemde aantallen zijn daarmee louter te beschouwen als een indicatie van het totale aantal raadszetels in een jaar.

Tabel 3a. Aantal gemeenten en zetels naar gemeentegrootte 1998 – 2002

Klasse	1998		1999		2000		2001		2002	
	gem.	zet.	gem.	zet.	Gem.	zet.	gem.	zet.	gem.	Zet.
I.	137	1702	125	1550	121	1498	95	1199	86	1079
II.	188	3049	187	2957	189	2975	174	2734	174	2681
III.	165	3530	167	3613	168	3644	174	3762	175	3779
IV.	33	1112	34	1141	34	1141	36	1207	36	1241
V.	25	1002	25	997	25	994	25	989	25	998
Totaal	548	10395	538	10258	537	10252	504	9891	496	9778

I. 0 – 9.999 inw.

IV. 50.000 – 99.999 inw.

gem: aantal gemeenten

II. 10.000 – 19.999 inw.

V. 100.000 inw. of meer

zet: aantal raadzetels

III. 20.000 – 49.999 inw.

Tabel 3b. Aantal gemeenten en zetels naar gemeentegrootte 2003 – 2008

Klasse	2003*		2004*		2005*		2007		2010	
	gem.	zet.	gem.	zet.	gem.	zet.	gem.	zet.		
I.	81	1004	80	989	69	855	53	659	45	561
II.	169	2653	166	2653	155	2435	135	2163	125	2006
III.	177	3833	174	3840	178	3958	187	4220	191	4276
IV.	37	1224	38	1300	40	1358	38	1397	43	1463
V.	25	992	25	1005	25	994	25	1006	26	1050
Totaal	489	9706	483	9757	467	9600	438	9445	430	9356

I. 0 – 9.999 inw.

IV. 50.000 – 99.999 inw.

gem: aantal gemeenten

II. 10.000 – 19.999 inw.

V. 100.000 inw. of meer

zet: aantal raadzetels

III. 20.000 – 49.999 inw.

* De stijging in het totaal aantal raadszetels in de periode 2003 – 2005 is het gevolg van betere dataverzameling. In de praktijk is er geen sprake van een stijging.

Aantallen wethouders 1998-2005

Het aantal wethouders wordt bepaald door de omvang van de gemeente. Daarbij gaat het om het maximaal aantal fte waarvoor wethouders aangesteld mogen worden. Dat is dus hooguit een indicatie van het aantal personen dat wethouder is. Onderstaande tabel bevat de specificatie voor 2008.

Tabel 6 Aantal wethouders 2010 naar klasse

Gemeentegrootte	Maximaal aantal fte wethouders	Aantal gemeenten	Max. aantal fte	Wethouders met bekende gegevens
0 – 6.000 inw.	2	9	18	18
6.001 – 20.000 inw.	3	162	486	452
20.001 – 30.000 inw.	4	103	412	351
30.001 – 45.000 inw.	5	72	360	271
45.001 – 60.000 inw.	6	27	162	114
60.001 inw. of meer	7	57	399	295
TOTAAL		430	1837	1501

Tot aan begin 2002 werd het ambt van wethouder gecombineerd met het raadslidmaatschap. In 2002, met de introductie van het dualisme, is dit gewijzigd. Wethouders traden vanaf dit jaar terug uit de raad. Een onverwacht effect hiervan is geweest dat in 2002 het aantal wethouders ten opzichte van de vorige jaren licht is toegenomen. In onze gegevens tellen we vanaf 1998 de volgende aantallen wethouders:

Tabel 7a. Aantal wethouders naar gemeentegrootte 1998 – 2010

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
< 10.000 inw.	295	269	262	208	193	175	172
10.000 – 19.999 inw.	521	503	506	463	488	478	470
20.000 – 49.999 inw.	602	612	609	631	666	664	658
50.000 – 99.999 inw.	154	157	156	166	185	181	190
100.000 inw. of meer	154	151	151	151	155	156	158
Totaal	1726	1692	1684	1619	1687	1654	1648

Tabel 7b. Aantal wethouders naar gemeentegrootte 1998 – 2010

	2005	2007	2010
< 10.000 inw.	150	119	105
10.000 – 19.999 inw.	430	375	362
20.000 – 49.999 inw.	673	703	688
50.000 – 99.999 inw.	196	188	199
100.000 inw. of meer	150	140	147
Totaal	1599	1525	1501